

DGG-022201

Seat No. _____

M. Phil. (Sem. II) (CBCS) Examination

May / June – 2015

Sanskrit : Paper-ECT-01

(Rupaka : Form of Sanskrit Literature)

(मृच्छकटिकम्)

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- १ मृच्छकटिकना आधारे शुद्रकनुं नाट्यकार तरीके मूल्यांकन करो. १४
- 1 Evaluate शूद्रक as a dramatist on the basis of मृच्छकटिक. 14
- अथवा/OR**
- १ चारुदत्तनुं पात्रालेखन करो. १४
- 1 Give a character sketch of चारुदत्त. 14
- अथवा/OR**
- १ मृच्छकटिकनुं प्रकरण तरीके मूल्यांकन करो. १४
- 1 Evaluate मृच्छकटिक as a प्रकरण. 14
- २ (अ) नीचेनाभांथी कोष्पण अंक पर विवेचनात्मक नोध लपो : १०
- 2 (a) Write a critical note on any **one** of the following : 10
- (१) प्रवहण विषयप्रसंगः
- (२) भाटीनी गाडीनो प्रसंग
- (3) The Episode of मृच्छकटिक.
- २ (ब) नीचेनाभांथी कोष्पण अंक पर विवेचनात्मक नोध लपो : १०
- 2 (b) Write a critical note on any **one** of the following : 10
- (१) मृच्छकटिकमां सामाजिक स्थिति
- (1) Social life in मृच्छकटिक
- (२) व्यवहाराङ्क (अंक-८)नुं रसदर्शन
- (2) Critically appreciation of व्यवहाराङ्क (अंक-९)

- ૩ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનો અનુવાદ કરો : ૧૦
- ૩ (a) Translate any **two** verses of the following : 10
- (૧) સદ્ગં નૈવ હિ કશ્ચિદસ્ય કુરુતે સમ્ભાષતે નાદરાત્
સમ્પ્રાપ્તો ગૃહમુત્સવેષુ ધનિનાં સાવજ્ઞમાલોકયતે ।
દૂરાદેવ મહાજનસ્ય વિહરત્યલ્પચ્છદો લજ્જયા
મન્યે નિર્ધનતા પ્રકામમપરં ષષ્ઠં મહાપાતકમ્ ॥ ૧.૩૬
- (૨) સંસક્તૈરિવ ચક્રવાકમિથુનૈર્હસૈઃ પ્રહીનૈરિવ
વ્યાવિઙ્ઘૈરિવ મીનચક્રમકરૈર્હમ્યૈરિવ પ્રોચ્છૃતૈઃ ।
તૈસ્તૈરાકૃતિવિસ્તરૈરનુગતૈર્મેઘૈઃ સમમ્બ્યુન્નતૈઃ ।
પત્રચ્છેદ્યમિવેહ ભાતિ ગગનં વિશ્લેષિતૈર્વાયુના ॥ ૫.૫
- (૩) અઘાપ્યસ્ય તથૈવ કૈશવિરહાદ્ ગૌરી લલાટચ્છવિઃ
કાલસ્યાલ્પતયા ચ ચીવરકૃતઃ સ્કન્ધે ન જાતઃ ક્ષિણઃ ।
નામ્યસ્તા ચ કષાયવસ્ત્રરચના દૂરં નિગૂઢાન્તરો
વસ્ત્રાન્તશ્ચ પટોચ્છ્યાત્ પ્રશિથિલં સ્કન્ધે ન સક્તિષ્ઠતે ॥ ૮.૫
- (૪) ચિન્તાસક્તનિમગ્નમન્ત્રિસલિલં દૂતોર્મિશઙ્કાકુલં
પર્યન્તસ્થિતચારનક્રમકરં નાગાશ્વહિંસ્રાશ્રયમ્ ।
નાનાવાશકકઙ્કપક્ષિરુચિરં કાયસ્થસર્પાસ્પદમ્
નીતિક્ષુણ્ણતટં ચ રાજકરણં હિંસ્રૈઃ સમુદ્રાયતે ॥ ૯.૧૪
- ૩ (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભ સહિત સમજાવો : ૧૦
- ૩ (b) Explain with reference to the context any **two** of the following : 10
- (૧) ગુણશતૈર્વયં યેન શસ્ત્રવન્તોઽપિ નિર્જિતાઃ ।
(૨) આર્યો, કલેતિ શિક્ષિતા । આજીવિકેદાનીં સંવૃત્તા ।
(૩) ન પર્વતાગ્રે નલિની પુરોહતિ, ન ગર્દભા વાજિધુરં વહન્તિ ।
(૪) ધોઃ ન વસન્તસેના, વસન્તસેનઃ ખલ્વેષઃ ।
- ૪ નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તર એક કે બે લીટીમાં આપો : ૬
- 4 Answer the following questions in **one** or **two** lines : 6
- (૧) શૂદ્રક કેટલું આયુષ્ય ભોગવીને મરણ પામ્યો હતો ?
(૨) જૂર્ણવૃદ્ધે વિદૂષક મારફત શું મોકલાવ્યું હતું ?
(૩) સંવાહક ક્યાં છુપાય છે ? કઈ રીતે ?
(૪) વસન્તસેનાને ચારુદત્તનું પ્રથમ દર્શન ક્યાં થયું હતું ?
(૫) મૃચ્છકટિકમાં ઉલ્લિખિત રેખિલ અને ખુણ્ટમોડક કોણ છે ?
(૬) અપણ્ડને, સાહસે શ્રીઃ પ્રતિવસતિ । – આ ઉક્તિ કોણ બોલે છે ?

- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ દશ બહુવિકલ્પી પ્રશ્નોનાં જવાબ આપો : ૧૦
- 5 Attempt any ten of the following MCQs : 10
- (૧) મૃચ્છકટિકના દ્વિતીય નાન્દીશ્લોકમાં કોનું વર્ણન છે ?
- (A) શિવનાં ત્રણ નેત્રો (B) શિવની સમાધિ
(C) ગૌરીની ભુજલતા (D) મદનદહન
- (૨) સૂત્રધાર અને નટીના સંવાદમાં કયા વ્રતનો નિર્દેશ છે ?
- (A) પતિપ્રસાદન (B) અભિરૂપપતિ
(C) પ્રિયાનુપ્રસાદન (D) પુત્રપિંડપાલન
- (૩) પુરુષેષુ ત્યાસા નિક્ષિપ્યન્તે, ન પુનર્ગેહેષુ । આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?
- (A) ધૂતા (B) રદનિકા
(C) મદનિકા (D) વસન્તસેના
- (૪) પ્રથમ અંકમાં શકાર વસન્તસેનાને બદલે કોને પકડી લે છે ?
- (A) ધૂતા (B) રદનિકા
(C) મદનિકા (D) વસન્તસેના
- (૫) વસન્તસેનાને મૃત્યુના મુખમાંથી કોણ બચાવે છે ?
- (A) કર્ણપૂરક (B) આર્યક
(C) સંવાહક (D) દર્દુરક
- (૬) યદસૌ કૃતાર્થઃ ગતઃ । સન્ધિછેદન બાદ આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?
- (A) ચારુદત્ત (B) વિદૂષક
(C) શર્વિલક (D) રદનિકા
- (૭) વસન્તસેના કયા પ્રસંગે અભિસારે નીકળે છે ?
- (A) કામદેવ ઉત્સવમાં (B) દુર્દિનમાં
(C) પુષ્પકરંડક ભાગમાં (D) ન્યાયાલયમાં
- (૮) અસત્પુરુષસેવેવ વિફલતાં ગતા ।
- (A) મતિઃ (B) બુદ્ધિ
(C) દૃષ્ટિ (D) શ્રુતિઃ

(૯) રત્નમિચ્છામિ, ન સેવિતુમ્ । વસન્તસેના આ વાક્ય કોને કહે છે ?

- (A) વિદૂષકને (B) સંવાહકને
(C) મદનિકાને (D) કર્ણપૂરકને

(૧૦) વસન્તસેનાનાં ઘરેણાંના બદલે ચારુદત્ત શું મોકલાવે છે ?

- (A) આમ્રમંજરી (B) ઉપરણો
(C) વીણા (D) રત્નાવલી

(૧૧) પરિતુષ્ટા યાસ્યતિ । અહીં ચારુદત્ત કોના સંદર્ભમાં આ વાક્ય કહે છે ?

- (A) ધૂતા (B) વસન્તસેના
(C) મદનિકા (D) રદનિકા

(૧૨) સંવાહક નાટ્યના અન્તભાગે કયા સ્વરૂપમાં જોવા મળે છે ?

- (A) બૌદ્ધ ભિક્ષુ (B) અશ્વપાળ
(C) જુગારી (D) સારથિ